

ПРАВОВА ПРИРОДА ТА ВИДИ ДОГОВОРУ АУТСОРСИНГУ

Впродовж останніх років аутсорсингові відносини стають все популярнішими, оскільки модернізація економічних процесів вимагає саме таких прийомів ведення бізнесу: вони зменшують навантаження на виробництво, покладаючи другорядні функції на компанії, які на цьому спеціалізуються і, як висновок, робота зроблена ефективніше, якісніше та з меншими затратами. Чи застосовується договір аутсорсингу в Україні? Звичайно! Але його досі не закріплено на законодавчому рівні, що породжує безліч наукових спорів і думок, а також неоднозначність правозастосовчої практики. Тож метою нашої роботи є з'ясувати суть, правову природу та види договору аутсорсингу.

Саме поняття «аутсорсинг» закріплено у розділі 4 Національного класифікатора України «Класифікація видів економічної діяльності» затвердженого наказом Держспоживстандарту України від 11.10.2010 № 457, відповідно до якого «аутсорсинг – це угода якою замовник доручає підряднику виконати певні завдання, зокрема частина виробничого процесу або повний виробничий процес, надання послуг щодо підбирання персоналу допоміжні функції» [1]. Відповідно до ст. 6 Цивільного кодексу України закон допускає можливість укладання договорів, які не передбачені актами цивільного законодавства, але не суперечать загальним засадам цивільного законодавства, вимогам добросовісності, розумності та справедливості [2, ст. 6]. Також відповідно до ст. 627 ЦК України особи можуть укладати договори, що не порушують законодавство України [2, ст. 627]. Тож фактично законодавство не забороняє укладати договори аутсорсингу, адже вони не перечать основним законодавчим нормам, але зважаючи на те, що такий договір прямо не закріплено у ЦК України, його називають «непойменованим». Тож в умовах

відсутності чіткої правової регламентації це на практиці позбавляє учасників аутсорсингових відносин захисту й охорони власних законних інтересів.

Здебільшого, поняття договору аутсорсингу розуміється різними науковцями однаково. На наш погляд, найбільш правильно сформулював його О. В. Дідух, який пояснює аутсорсинг як «інструмент управління підприємством, спрямований на поліпшення ефективності та конкурентоспроможності діяльності, який передбачає укладання контракту між замовником та постачальником (аутсорсером) з метою виконання останнім як основних, так і другорядних функцій замовника за певну плату, що зумовлює реорганізацію і оптимізацію підприємницької діяльності, а в окремих випадках тимчасове залучення персоналу» [3, с. 173]. С. В. Резніченко зазначає, що за договором аутсорсингу «одна сторона (замовник) делегує або зобов'язується делегувати на певний період часу свої повноваження з виконання певних функцій чи видів діяльності іншій стороні (аутсорсеру), яка має для цього необхідний кваліфікований персонал, а аутсорсер зобов'язується за плату надавати відповідні послуги (виробничі, фінансові, сервісні, інформаційні, технологічні тощо)» [4, с. 76].

Що стосується правової природи договорів аутсорсингу, то тут немає єдиної думки. М. М. Єфименко та В. П. Кохан вважають договір аутсорсингу комплексним, оскільки він містить елементи господарського, цивільного і трудового договору. З іншої сторони В. Г. Олюх твердить, що «договір аутсорсингу є несамотійним видом договору, оскільки він не має видової ознаки та є загальним поняттям, що охоплює різні відомі законодавству договори – виконання робіт, надання послуг, а тому під договором аутсорсингу завжди приховується один із вищевказаних договорів [5, с. 175]. Ми ж, в свою чергу, притримуємось думки С. В. Бейяєва та В. М. Далюка щодо того, що договір аутсорсингу є змішаним договором, оскільки він включає в себе елементи договорів підряду та оплатного надання послуг, в тому числі договорів, що характеризуються іншою галузевою приналежністю, наприклад, трудових договорів, а отже виходить за межі цивільно-правового регулювання [6, с. 112]. Безумовно варто сказати, що договір аутсорсингу є двостороннім (оскільки аутсорсер та замовник мають взаємні права та обов'язки) та консенсуальним (оскільки для його укладення достатньо досягти домовленості за істотними умовами, а у випадку невиконання договору однією із сторін – вона буде нести відповідальність).

Що стосується видів договору аутсорсингу, то це, перш за все, договори аутсорсингу за сферою використання, а саме ІТ-аутсорсинг, військовий

аутсорсинг, котрий застосовується в збройних силах різних країн світу, банківський аутсорсинг, бухгалтерський, маркетинговий, логістичний, управлінський тощо. По-друге, це договори аутсорсингу залежно від обсягу функцій, що виконується спеціалізованою організацією: договір повного аутсорсингу, договір часткового аутсорсингу, договір сумісного аутсорсингу, договір проміжного аутсорсингу, договір трансформаційного аутсорсингу [4, с. 76].

Отже, підсумовуючи вищесказане, зрозуміло, що без законодавчої регламентації відсутнє розуміння правової природи договору аутсорсингу, його особливостей та видів, через що незрозумілими стають перспективи розвитку аутсорсингових відносин в Україні та їх вплив на загальний рівень прогресу в державі. Доки цього не буде зроблено, економічний розвиток держави залишатиметься низьким. За умови надання аутсорсингу правової визначеності підвищиться роль права в утвердженні суспільного порядку, зникне дискусія в академічних кругах, розшириться коло договірних відносин та сформується чітке розуміння сутності цього договору, що має вагоме значення для правозастосовчої практики в Україні.

Список використаної літератури

1. Національний класифікатор України. Класифікація видів економічної діяльності : наказ Держспоживстандарту України від 11.10.2010 № 457. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/vb457609-10> (дата звернення: 26.03.2020).
2. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 № 435-IV. *Відомості Верховної Ради України*. № 40–44. Ст. 356.
3. Дідух О. В. Сутність аутсорсингу та перспективи його застосування в Україні. *Економічний простір*. 2001. № 54. С. 173–182.
4. Резніченко С. В. Поняття договору аутсорсингу, його юридична характеристика та види. *Південноукраїнський правничий часопис*. 2014. № 1. С. 75–78.
5. Вавженчук С. Я. Аутсорсинг та аутстафінг: ескіз проблем правового регулювання. *Публічне право*. 2017. № 1. С. 175–183.
6. Микало О. І. Підходи до визначення терміна «аутсорсинг». *Економічний вісник НТУУ «КПІ»*. 2015. С. 111-115.